

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Illvstrivm Controversiarvm Biga.

Caraccioli, Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1619

Patres.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64242](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64242)

Deus dedit in Dei nomine Episcopus Lucensis.

Pontanius Episcopus Eminiensis.

Tiburtius Episcopus Lamecensis.

Agathius Episcopus Iriensis.

Petrus in Deo nomine Episcopus Numantinus.

50 Obserua, sincere Lector, quod licet ex hoc Concilio nihil aliud haberi posse videatur, nisi B. Petrum Ratiastensem à Sanctissimo Iacobo Apostolo fuisse Bracaras directum ad prædicandum, eumque à Pancratiano vocari Patrem, & Apostolum Regionis Bracarenfis, ne tamen possis suspicari, Iacobum ipsum non adijisse Hispanias, sed ex Iudæa eò Petrum misisse, occurrit liber de omnimoda Historia C. V. Dexterì, qui, teste B. Hieronymo lib. de script. Eccles. fuit filius Paciani, & Præfectus prætorio. Is disertè tradit anno Christi 42. Iacobum iuisse ad Hispaniam & Petrum hunc de quo Concilium loquitur, Bracaris reliquisse primum Episcopum. Ponam eius verba paulò inferiùs in Classe Patrum antiquorum. Quamquam si verba Concilij perpendantur, etiam sine Dexterì testimonio, inde colligi poterit Iacobum in Hispania extitisse; quando Petrum Bracaras prædicatum misit. Cùm enim dicat Concilium, B. Petrum fuisse Ratiastensem, hoc est è Ratiasto Vrbe Aquitanix, quæ ab occasu Hispanix est contermina, sequitur utique hunc non è Palæstina ad Hispanos (quis enim prober hominem Hispanum, siuè Aquitanum, & Gentilem, in Iudæa tum *existisse?*) sed ex Hispania ipsa Bracaras amandatum fuisse. Res clara est. Progrediamur ad veteres Patres, & ex his demum ad Historicos, ut exagitatam veritatem stipemus omni genere testium, & ex omni propemodum natione.

P A T R E S.

51 **P**rimus esto Abdias Propheta, qui ad finem sui vaticinij, Apostolorum in Germaniam, Galliam, Hispaniam accessum, harumque Prouinciarum ab impietate ad cultum veri Dei traditionem paucis complexus est. Enim verò Magnarum rerum futuros euentus Prophetam aliquem longè ante Mundo prænucciasse par erat: Porrò suum vaticinium Abdias his verbis exposuit: *Et transmigratio exercitus huius filiorum Israël omnia loca Chananaeorum vsq; ad Sareptam, & transmigratio Ierusalem, qua in Bosphoro est, possidebit Ciuitates Austri*, Ij, qui in Prophetas commentarios ediderunt, multa huc attulerunt, ut locum hunc germano sensu exponerent, atque in varias abièrè sententias. Ego ex ijs ea decerpam, quæ ad rem nostram potissimùm faciant, & quam potero maximè, verba ad compendium cõferam. Iuxtà R. Ionathan, Paraphrasten Caldæum, R. Salomonem, R. Dauid Kimhi aliosque Hebræos, quos citant, & sequuntur Lyranus, Burgenfis, Pagninus, Vatablus, Clarius, Mōtanus, Robertus

Figueyrus, & Castrus in Abdiam, Sauleyus in Annalibus Aurelianusensiū, Goropius lib. 2. Hispanicorum, Feu Ardentius in Irenæum, & Guido Fabricius Boderianus in doctissima illa sua Præfatione ad Nouum Testamentum Tri-linguè a se editum, iam dicti loci sensus est: Filij Israël, Apostoli scilicet, eorumque discipuli, qui Iudæis, Aethnicisque persequentibus disperserunt per varias orbis partes, vi Christiani Euangelij occupabunt omnia loca, in quibus morabantur Chananæi, olim è Iudæa eiecti, tam Illyrici, quàm Africæ, & Germaniæ, vsque ad Galliam, vocabulo Sareptæ significatam. Illud autem, quod Propheta subdit, sic exponunt, vt nobis mirificè faueat. *Et transmigratio Ierusalem, que in Bosphoro est, possidebit Ciuitates Austri.* Quæ verba omnes ij, quos modò ciuitauimus accipiunt de Apostolis Hispanias adeuntibus: quamquam Ciuitates Austri ab ijs possidendas variè interpretantur. Lege præcipuè Montanum, Boderianum, Castrum. At nobis omnium appositissima videtur explicatio eruditi, & Religiosi admodum viri Francisci Ribera, qui licet in Longiore suo Commentario in Abdiam eiusmodi communem expositionem acerrimè expugnare contenderit, & (quod valdè miror) tantum Hispaniensis Christianitatis argumentum, de manibus animisque Hispanorum, extorquere conatus fuerit, idem ipse nihilominus in Synopsi expositionis Historiæ, posteriore scilicet fœtu, & curis secundis elaborato, in huc modum probè explicat. Repræsentabo ipsa eius verba, vt quantum ille à prima sua expositione discesserit euidentius appareat: *Et hereditabunt hi, qui ad Austrum sunt, Montem Esau, & qui in Campesribus Philistim, & possidebunt Regionem Ephraim, & Regionem Samaria, & Benjamin possidebit Galaad.* Hoc est fideles, qui primò in Iudæa erant pauci, & exiguis finibus clauderantur, exhibunt predicando, & dilatant terminos suos, vno quoque à vicinis Ciuitatibus, incipiente, vt fecerunt Apostoli Act. 8. & sequentibus. *Beniamin possidebit Galaad.* Paulus initio suæ conuersionis ibit in Arabiã, Gal. 1. Galaad enim postea dicta est Arabia, vt hic dixit Hieronymus. *Transmigratio exercitus huius, &c.* Iste exercitus qui ex Ierusalem exiit conuertet loca Gentilium vsq; ad Sareptam, id est vsq; ad Galliam. *Transmigratio Ierusalem, que in Bosphoro est, id est, que habitat in Hispania iuxta fretum Gaditanum, Apostoli, sine Discipuli eorum, qui tunc in Hispania erant, conuertet ad fidem Ciuitates Betica, que sunt ad Austrum, & postea paulatim ceteras.* Hæc Ribera. Lyrano autè, quod Ribera, alijq; si prauitati de vniuersè dicunt, ipse de Iacobo Apostolo distinctè explicat hisce verbis. *Transmigratio Ierusalem que in Bosphoro est: in H. habetur Sepharad id est in Hispania, vt dicit R. Salomon, quod fuit impletum per Iacobum Apostolum, eiusq; Discipulos, ibi fidem Christi primitus predicantes, & colla Gentium subiugantes &c.* Itaque venturos in Hispaniam Apostolos, in ijsque Iacobum Lyrano, alijque nonnullis exponentibus, prædixit Abdias.

52 Verùm, antequam ab hoc, insigni certè vaticinio, discedamus, operæ pretium erit respondere eiusdem Riberae obiectionibus. Licet, n. vir ille doctissimus in Synopsi sententiam, vt vidimus, planè mutauerit, nodos tamen, quos in Commentario inuoluerat, & argumenta, quæ conflauerat, nusquam dissoluit. Nostra igitur intererit ea diluere. Inuitus ad aliam litem diuerto; sed redibo statim. Interim fretus ductu Virorum linguam Hebræam apprimè callentium, &, quod caput est, Veritate, congressunt hunc, quem alioqui vitare deberem; non reformido.

Primum, negat Ribera Sareptam, lib. 3. Reg. cap. 17. appellari Sydoniorum, vt à Sarepta, hoc est, Gallia, distinguatur. Inepti quippè esse, & loquacis hominis eiusmodi phrasim; Neque verò Hispanum vllum, nisi verba superfluè funditantem dicturum; Eo Ascalonem Castellæ, vt distinguat ab Ascalone Palæstinorum.

Ego autem id quidem verum censeo quotiescunque ad familiares tantum, conterraneos uè loquimur. At cum ad externos etiam, & longinquo solo, ac cælo natos sermo dirigitur sicut per sacras literas, Deum facere palam est, ea sanè nequaquam inepta est locutio, sed valdè propria, atque vsitata. Id probo ex B. Hieronymo (vt alios præteream) lib. 1. Commentariorum in Matth. cap. 2. *In Bethleem Iuda*, inquit, *non Iudæa, quæ est enim aliarum Gentium Bethleem, vt ad distinctionem eius hic Iudæa poneretur?* Arbitratur igitur B. Hieronymus, quod Euangelista apposuisset *Tò Iudæa*, si altera aliarum Gentium extitisset Bethleem. Porro legi ego non rarò, libros quosdam Hispanorum Madriti typis excusos, qui prima pagella habebant, *Mantua Carpetanorum*. quod cognomen probè additum est, vt lector quisquis exterus sciret, non in Italia quæ alteram habet *Mantuam*, sed in Hispania fuisse excusum. Ad eundem modum ex Germania, & Belgio quotidie prodeunt libri cum eiusmodi Cognominibus Populorum, vt, *Lugduni Batavorum, Colonia Vbiorum, Neapoli Nemetum, Augusta Vindellicorum*. Cur id factum? profectò, vt intelligamus librum fuisse typis impressum in Urbibus Germaniæ, aut Belgij, non autem, *Lugduni Galliarum, Colonia Rauracorum, Neapoli Campanorum, Augusta Taurinorum*, si uè etiam *in Augusta Euphratesia*, quæ Asiæ Prouincia est, sicut Gallia (Hebræis Sarepta) Prouincia est Eurobæ. Meritò itaque censuerunt doctissimi illi, quos produxi, Interpretes, Sareptam ob id fuisse dictam Sydoniorum, quod etiam Galliæ Regio Sarepta apud Hebræos appelletur.

53 Pergit Ribera, & vt suadeat eiusmodi acceptionem, *Sepharad*, pro Hesperia, id est Hispania, esse figmentum nouorum quorundam Iudæorum, pernegat vllum antiquorum sic accepisse, aut vertisse, videlicet, neq; Iosephum Gorionidem in tota sua historia, neque Interpretem Syrum

in Epistola ad Romanos ubi occasio fuisset *sepharad*, appellandi; neque B. Hieronymum in tot suis ad Hispanos Epistolis aliter nuncupasse, quã Hispaniam, nunquam verò *sepharad*.

§ 4 Contendit insuper, non posse Hesperiam, siue Græcam dictionem *σπερδα*, *Sperida*, formari à *sepharad*, tum quod ea vox à Stella est Hespero, quæ in extrema Occidentali Hispaniæ plaga primò conspicitur: tum etiam quod *Speris* rectus, caret litera, D. quam habet *sepharad*. Ionatham autem, Paraphrastem, Caldæum, qui vocem *sepharad* vertit Hispaniam, siue Hesperiam, non esse adeò antiquum, ut vulgus Hebræorum Interpretum, atque illorum sequacium, opinantur: Neque porrò verum esse, quod Galatinus, nullo Auctore citato, scribit. Ionatham istum paulò antenatum Christum, & multominus ætate Aggæi, & Zacchariæ, quod Thalmudici tradunt vixisse, sed aliquanto post B. Hieronymum: alioquin, inquit, Hieronymus in Hebræis doctissimus, & versatissimus, nequaquam tanto, ut facit, silentio, antiquiorem se Bibliorum Interpretem præterisset. Rectè igitur B. Hieronymum unà cum Magistro suo Hebræo vertisse, in *Bosphoro*, non autem, in Hispania, atque huic standum esse interpretationi, quam licet Hebræi isti recentiores passim oppugnaverint, nunquam tamen à Romana Ecclesia, aut mutatam fuisse vidimus; aut aliquo modo correctam.

§ 5 Denique friuolum esse, & frigidum inuentum illud de Iudæis ab Nabuchodonosore in Hispaniam amandatis: Id enim neque reperiri vspiam, nisi in Rabinorum fabulosis Commentarijs, neque verisimile videri Hispanos aliò, quàm Babylonem (ut in sacris literis habetur) captiuos ductos. Neque credi posse, aut debere sæcem illam Iudaicæ plebis, Ciuitates Africa, aut noui orbis, siue Hispaniæ Australis postmodum acquisuisse, ac possedisse.

Hæc est reliquorum Riberæ Argumentorum Summa; quæ partim contra Abdiæ à nobis allatam explicationem non faciunt, partim non difficilè dissoluuntur.

§ 6 Enimuerò Gorionides, & Syrus vulgata voce, Hispania, uti maluerunt, non autem *sepharad* quæ obscura est, & Hebræis ipsis vulgò inusitata. id profectò deposcebat boni Interpretis officium, ut vterque perspicuis, atque vulgo notis vocabulis vteretur. Hieronymus autem eiusq; præceptor Hebræus, qui, in *Bosphoro*, sunt interpretati, nobis certè fauēt, quippe arbitror, & unà mecū ipsemet Ribera in sua Synopsi cõsentit, vocabulo *Bosphori* Gaditanum hoc loco fretum intelligi, quod in Hispania est. Et verò cur potius Thracium, aut Cymmerium Bosphorum intelligamus, quam Gaditanum, nulla est ratio. Itaque cum *sepharad* vertit *Bosphorum* perinde facit, ac si vertisset Hispaniam; ut Ionathas Vzielis

filius

filius, qui Paraphraseos Chaldaicæ in Prophetas Auctor fuit, apertè vertit. Hunc verò, & si Ribera concederemus esse B. Hieronymo paulò posteriore, satis tamen eius antiquitas venerabilis esset. At est certè antiquior, & vt Galatinus ait, ante Christi Domini Aduentum floruit, quod patet ex eius genere, hoc est ex gente Thaneorum, quam diligentissimus Hebraicarum rerum indagator Serarius in euulgauit. Istius autem Ionathæ B. Hieronymum nunquam meminisse, ea potest reddi ratio, quod præter ordinarios, & celebriores Sacræ Scripturæ Interpretes, Symmachum, Theodotionem, Aquilam, quos solos in Origenis Hexaplis reperit nullum alium ex Rabbini soleat nominatim allegare. Itaque Originem secutus est. Origenis verò propositum fuit non laciniosas Paraphrases cuiusmodi ferè est Ionathæ Chaldaica, sed pressos solummodo Interpretes in Hexaplis recensere.

n lib. Rab-
bini duo.

57 Quod autem è Sepharad, quod terminum, Hieronymo teste, significat, possit formari *Sperida* atq; adeo Hesperia, immerito negat Ribera, & cū deesse ait literam D. Nodum in Scirpo quaerit. Non enim semper cogimur nomina deriuantes, aut vertentes, literas omnes primitiuorum in rectis deriuatorum ponere. Satis quippè erit, si in obliquis: Atque hoc modo iam cernimus literam D. quæ est in *Sepharad* reperiri in Accusatiuo *Sperida*, Exempla suppetunt in omni Idiomate & in Hebræo potissimè. Legantur Arias Mótanus in libro Chanaan, siue de Gentibus, & in cap. 12. Ios. ad fin. atque Goropius lib. 2. Hispanicorum. Multa sanè in his curiosus lector reperiet vocabula latina, aut Græca, quæ ex Hebræis vocabulis deriuata, formataque multò minorè partem primitiuorū retinent, quam *Speris*, aut *Hesperia*, sui fontis *Sepharad*.

58 Postremò frustra laborat Ribera vt probet Iudæos neque à Tito, neque à Nabuchodonosore in Hispaniã ablegatos, quid enim lucrabitur, etiam si hoc illi concederemus? Alij laborent, vt firment, de illis loquutum esse Abdiam, qui siue Titi, siue Nabuchodonosoris gratè in Hispania captiui ducti sint. Nos hisce non egemus, quippè qui cū Ribera ipso secundis curis locum hunc exponente, asserimus de Apostolis Abdiam Prophetasse deque Iacobo Zebedæi filio, qui è freto siue Bosphoro, Gaditano, in Hispaniam egressi, primum Ciuitates Beticæ, quæ sunt ad Austrum, & paulatim postea cæteros ad Christum conuerterunt, atque eiecto Tyranno Dæmone possederunt. Quæ igitur obiecit Ribera, sic diluisse sufficiat. Miror autem Virum Hispanum ob adeò debiles rationes (quamquam ab eo facundissimè expositas) sinere vt Hispanis eripiatur antiquissimum, & grauisimum testimonium ex Abdiaë verbis, à viris doctis probabiliter, & ingeniosè depromptum.

59 De Forstero autem hæretico homine, quem Ribera pro se allegat, nequaquam miror, & testimonium hoc Abdię aliò detorsisse, & nostros, qui apositè ad Iacobū trahunt, contumeliosè tractasse, est enim literator ille de eorum numero impiorum, quorum maledictione os plenum est, & amaritudine, & dolo.

m Thren. 3.

n Matt. 24.

60 Post Abdiam Prophetam Christus ipse Dominus Prophetarum videtur iste B. Iacobi ad occiduas Regiones aduentū præsignificasse, quando Iacobum, & Ioannem Zebedæi filios appellavit Hebræo, siue Syriaco vocabulo *Boanerges*, hoc est, Filios tonitruui. Scio multos interpretari filios tonitruui idem esse, atque tonitrua, ea scilicet Hebræorum phrasi, qua filios Medicorum Medicos, filios Sapientum Sapientes; filios hominum homines intelligunt. At ego Malim cum Auctore Commentarij in Marcum, qui B. Hieronymi titulo honestatur, alijsq̄ue nonnullis, capere, vt significet fulmina ipsa, quæ profectò quòd cum tonitruis erumpant, tonitruorum filij meritò nuncupantur: Ad eum scilicet modum, quo Ieremias Propheta in sagittas *pharetra filias* appellat. Iacobus igitur, & Ioannes Diuina quædam fulmina extiterant, quia sicut perhibente Christo, *n fulgur*, siue fulmen (vtrumque enim Christi proposito deseruit, & Hieronymus, atque Burgensis in suo Commentario vtramque vocem confundunt) *ab Oriente exit, & paret, vsq̄ in Occidentem*, ita ambo hæc Euangelij fulmina ex Oriente ad Occasum vsque penetrarunt: Ioannes quidem, cum iubente Domitiano Romam ductus est, ibique in feruentis olei dolum immersus illustre Christo testimonium protulit; Iacobus verò cum Hispanias adiit, easq̄ue Euangelij luce perfudit. Ad hunc sensum videntur exposuisse vocabulum Boanerges Victor Antiochenus Commentario in Marcum, & Venantius fortunatus Carmine de Iacobo Apostolo: ille sic ait: *Vocantur filij tonitruui, quia eorum prædicatio magnum quemdam, & illustrem; λαμπρόν* (vnde Itala vox, lampo) *datura erat sonitum per terrarum orbem*. Obseruabis lector pulchrè hîc à Victore appellari filios tonitruorum fulmina. Nam quid aliud fulmen est siue fulgur, nisi cum ingenti sonitu splendor in nube? Ergo. Victor, cum vocabulo Græco λαμπρόν haud obscurè innuit à Christo accipi tonitruui filios pro fulguribus, siue fulminibus, qui tonante cœlo proruant, & vtramque cœli plagam illustrant, tum etiam non in sola Palæstina, sed in toto terrarum orbe ingentem sonitum Euangelij prædicatione duros. Venantius autem de solo Iacobo sic cecinit:

Cultoris Domini totum sonus exit in orbem,

Nec locus est, vbi se gloria celsa neget.

Gloria, inquit, id est lux, fulgor, vt & aliàs sapissimè ea vox in sacris præsertim literis accipitur. Si non fuit igitur locus, quem Iacobus non

reple-

repleuerit luce, consequitur fulgur hoc, fulmet que cæleste, à Magno illo tonitruo, quod æterni Patris Verbum est, emissum, vsque ad vltimas Occidentis partes, Hispaniæ videlicet Regiones, penetrasse, adeoque totum penè orbè velocissimè perlustrasse. Quia verò nō nemo eruditorum censet tonitru esse tam id quod cælitus è nube prōdit, quàm id, quod terra edit, & alio vocabulo terræ motus appellatur, *est enim nihil aliud in terra tremor, quàm in nube tonitruum*, vt ait Plinius; o & certè Trebellius p sic accipit, cum inquit, *auditum tonitruum terram mugiente, non Ioue tonante, quo motu multa fabrica sunt deuorata, multi terrore mortui*. Agè, & hunc quoq; significatū tonitru solis Ioāni, & Iacobo inter Apostolos cōuenisse ostendendū est. Quod vt fiat, opus est, vt sicut Ioannem ab Oriente ad Occidentem, id est Romam vsque venisse legimus, ita & Iacobum eius fratrem è Palæstina Orientis Prouincia, ad Hispaniam Occidentalem plagam peruenisse asseramus. Atque hac ratione soli hi Beati Apostoli commouerunt à facie Domini omnem terram, nempè ab Oriente Sole ad Occidentem. Nam Petrus, qui, & ipse ab Ierosolymis ad urbem Romam accessit, alio nobilissimo, à Christo Domino dignatus est cognomine, nempè *Cepha*: & Simon Cananæus, atque Thomas non in Occidentem, sed in Aquilonem excurrisse creduntur. Maneat igitur Iacobum, & Ioannem fuisse duo illa Euangelica fulgura, quæ ab Oriente exorta, Occidentem quoque collustrarunt, iste Italiam, ille Hispaniam.

61 Tertius est Hippolytus Martyr, & Episcopus Portuensis, qui vixit, & scripsit Alexandro Imperatore, hoc est circa annum salutis ducentissimum vigesimum. Is libello de vitis Apostolorum, & eorum prædicatione, qui M.S. extat in Bibliotheca Sirlletiana, asserit Iacobum adijisse Hispaniam. Ego libellum non legi, sed ex Velascio, & alijs, qui hæc diligenter explorauerunt, visum est tutò posse referre grauissimum, & antiquissimum hoc Hippolyti testimonium.

62 Quartus est S. Ioannes Chrysostronus Homil. de Natiuitate Domini quam habest o. 3. inter Homilias inter Lucam. Hunc locum ego primus vidi, & obseruauit; atque è magna Magni Chrysostroni segete, vcluti spicum legi, vt Iacobi ad Hispanos prædicationem prisco testimonio confirmarem. Chrysostronus ergo disputans aduersus Aegyptios, & Palæstinos, celebrantes Christi Natale non 25. Decembris, sed sexta Ianuarij die: *Dicit aliquis*, inquit, *Hic Christus natus est*, (in Palæstina scilicet, vbi hanc orationem habitam esse ex his ipsis verbis liquet, fortassè occasione Concilij cuiuspiam, vt fit, cum in Synodis conciones habentur ab Episcopis, Presbyteris que illuc coactis.) *Ergo magis sciunt illi, qui longè, quàm illi, qui propè sunt. Vobis qui dixerunt? qui sunt in ista Prouincia Apostoli Petrus, & Paulus & ceteri Apostoli. Vos eiecistis, & nos suscepimus.*

o lib. 2. cap.
79.
p In vit.
Cas.

Petrus, qui hic fuit cum Ioanne, qui hic fuit cum Iacobo, nos in Occidente docuit. Et nostri igitur, & vestri Apostoli magistri sunt. Hæc ille. Tu autem, Lector, perpende mecum verba illa ad Hierosolymitanos, & Palæstinos, dicta: *Vos eiecistis, & nos suscepimus: Petrus, qui hic fuit cum Ioanne, qui hic fuit cum Iacobo, Nos in Occidente docuit.* Habebis quippè ex his. B. Iacobum in Occidente fuisse, & docuisse, vt & Ioannem, & Petrum nemo dubitat ad nos Occidentales accessisse. Neque id intelligere poteris de Iacobo Alphæi. Hunc etenim in Occidente docuisse, nulla vnquam alicuius extitit aut assertio aut suspicio. Hierosolymorum ille fuit Episcopus, & in Vrbe sua Christum assidue prædicauit, & prædicando occubuit. Ne verò dici possit, hic de solo Petro Occidentales docente testimonium ferri, obstant procul dubio verba illa quæ plurali numero subijciuntur: *Et nostri igitur, & vestri Apostoli magistri sunt.* Quod si quis contenderit Homiliam istam non esse Chrysofomi, is. n. patria Antiochenus, & dignitate Constantinopolitanus Patriarcha, nequaquam se inter Occidentales adnumerare poterat, neque dicere, *Nos in Occidente docuit*, qui nunquam in Occidente fuit. Si, inquam, id quispiam obiecerit, non repugno. At certè antiquissimum esse, & qui Ierosolymitano, siuè Palæstino (annè Diospolitano?) alicui Concilio interfuerit, nemo ibit inficias. Et puto ex Græco exemplari (quod nusquam hæctenus reperi) clarius elici posse Petrum & Ioannem & Iacobum in Occidentem aduenisse.

63 Quintus est Dexter, Paciani filius, Prætorio præfectus, cui B. Hieronymus opus de Scriptoribus Ecclesiasticis dedicauit. Vir iste clarissimus in libro de omnimoda historia, cuius aliquandò idem Hieronymus meminit, hæc habet. *Anno Christi 42. Iacobus Apostolus Zebedæi filius, multis peragratis Hispania Urbibus, & Ecclesiis erectis, Episcopisq; creatis, Petrum Bracari reliquit primum Episcopum.* Fragmenta iam dictæ omnimodæ historię nuper edita sunt è Cod. M. S. Bibliothecæ Fuldenfis à Religioso viro Hieronymo Higuera Societatis Iesu. Cæterùm dissimulare non debeo, Dexterum, in eo, quod scripsit, B. Iacobum Ecclesias in Hispania erexisse, Episcoposque creasse, aduersari procul dubio ijs, quæ superius, cum ad secundum argumentum responderemus, dicta sunt. At neque nouum, neque mirum est, rem vetustate oblitam à diuersis aliquantulum diuersè narrari. Nos verisimilius, & Innocentij Summi Pontificis dicto congruentius arbitramur, B. Iacobum in Hispania paucos solummodò conuertisse ad Christi fidem. Discipulos verò eius, postmodum Ecclesias fundasse, & Hispaniam totam Christo subiugasse. quod, & B. Gregorius VII. ad Regem Hispaniæ contestatus est.

64 Sextus est B. Hieronymus in Isaïæ Commentarijs hæc scribens *Quia Dominus mandauerit eis Apostolis. Ite, & docete omnes Gentes, baptizantes*

eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & Spiritus illius congregauerit eos, dederit quæ eis sortes, atque diuiserit, vt alius ad Indos, alius ad Hispanias, alius ad Illyricum, alius ad Graciam pergeret. Non potest Hieronymus exponi, vt intelligat Paulum ad Hispanias iuisse; Nam quamquam id verum est, tamen id nunc HIERONYMVS non dicit, PAVLVVS quippè, quemadmodum de se ipse testatur ad Illyricum iuit. alius igitur præter Paulum est quærendus Apostolus, qui ad Hispanias ierit. Et quis alius, nisi Iacobus nam de Petro Apostolo nihil eiusmodi apud B. Hieronymum legitur, è quo id existimasse, conijci queat.

65 Septimus est Athanasius, siue Anastasius Antiochenus (an idem sit, atque Anastasius ille, cuius opuscula vno volumine comprehensa non ita pridem edita sunt, non audeo affirmare) qui libello de Passionibus Martyrum, *In hac, inquit, die multiplicibus cruciatibus affectus est B. Iacobus Apostolus, Frater Ioannis filius Zebedæi, id quæ postquam abiit in Occidentem, in Ciuitates Andiat, & fecit apud eos miracula, qua homines attoniti stupebant; ita quod conuerterit eos ad cognitionem fidei Dei excelsi. Tum reuersus ad Ciuitates Palaestina, prædicauit apud eas Euangelium Christi.* Obseruarunt viri Arabicè docti, vocem *Andiat*. Hispaniam significare; Anastasius verò iste floruit Anno Christi 540.

66 Octauus est Iacobus Episcopus Arabs, Anastasio Synchronos, qui verba eadem propemodum, de B. Iacobi ad Hispanias migratione scripta reliquit. Huius, & Anastasij libros Arabicè scriptos secum ex Oriente detulit Ignatius Patriarcha Antiochenus, quo tempore Urbem adiit, vt summo se Pontifici subderet, easque se vidisse testatur Iosephus Stephanus Episcopus Vestinus, vir & eruditione, & dignitate clarus lib. De Potestate coactiua Romani Pontificis.

67 Nonus est Aprigius Episcopus Pacensis, nobilis, & à B. Isidoro Hispalensi valdè laudatus expositor Apocalypseos. Hic in Digressione, quæ facit de nominibus Apostolorum ad Caput primum, Iacobo Hispaniam sortito contigisse his verbis affirmat. *Hi duodecim sunt Christi Discipuli, Prædicatores fidei & Doctores Gentium, quod dum omnes vnum sunt, singuli tamen eorum ad prædicandum sortes in mundum proprias acceperunt. Petrus namquæ Romam accepit, Andreas Achaïam, Thomas Indiam, Iacobus Hispaniam, Ioannes Asiã, Matthæus Macedoniam, Philippus Galatiam, Bartholomeus Lychaoniam, Simon Zelotes Aegyptum, Matthias Iudaam, Iacobus Frater Domini Ierusalem & c.* Habemus nos istum Aprigij librum calamo exaratum. Reperiri verò in multis Hispaniæ Bibliothecis, & præcipuè in Excuriaca, testantur Possuinus in Apparatu sacro, & Alcasar in Apocalypsim.

68 Decimus est S. Isidorus, Hispalensis, Vir doctrina, antiquitate, dignitate, & vitæ sanctimonia suspiciendus. Is libro De vita, & o-

bitu Patrum in diuisione Prouinciarum inter Apostolos Iacobo contigisse Hispaniam iisdem propemodum Aprigij verbis testatus est. Accessisse verò B. Apostolum ad Hispaniam, quò destinatus fuerat, ibique Euangelium prædicasse, idem Isidorus eodem libro tradidit. Huius sanctissimi Præfulis, & rerum Hispaniensium scientissimi testimonium tam firmum est, tam solidum, vt Baronius cum eo se exoluere non posset, Isidori esse legitimum factum planè negauerit. Sed frustra; illud enim opusculum esse Isidori Hispalensis, vt titulus præfert, testantur. apertissimè triginta, & eo amplius MM. SS. Codd. inter quos, (sicut Hispani nonnulli graues viri, qui eos viderunt, testificantur) decem scripti sunt Gothicis Characteribus, aded vetustis, & cariosis, vt ætate ipsius Isidori scripti esse videantur. Cæteri verò etiam antiqui sunt, & fide dignissimi. Præterea constat illud opus S. Isidoro tribuisse SS. Braulionem Cæsaraugustanum & Hildefonum Toletanum Episcopos, illum Isidoro æqualem, hunc supparem, atque (vt his Hispanis Germanus addatur testis) Sigebertum Gemblacensem in suo Chronico. Id ipsum Isidoro tribuunt Antiqua Hispaniæ Breuiaria, Tudensè: *Hispaniam quoq; Iacobus ad prædicandum adiit, vt auctor est Isidorus, Salmaticensè: Hispaniam adiisse, ibiq; Euangelium prædicasse, Auctor est Isidorus.* Dominicanum: *Hispaniam adiit, ibiq; Euangelium, vt Auctor est Isidorus: prædicauit.* Neque obstat quod cap. 71. dicti libelli De vita, & obitu Patrum, habeatur hunc Iacobum Zebedæi filium *duodecim Tribubus, quæ sunt in dispersione*, scripsisse quia nonnullorū profecto opinio fuit Epistolam illam Canonicam, quæ ad dispersas Iudæorū Tribus missa est, à Maiori, non autem à Minori Iacobo fuisse scriptam, inter quos fortassis, & Isidorus fuit: Et esto in ea re Isidorus, aut memoria lapsus fuerit, aut planè improbabilis opinionè laborauerit, Id tamen præiudicare non debet eiusdem apertissimo testimonio de Iacobi ad Hispaniã accessu. Potest etiam dici mendum esse in Isidori Codice, & pro *scripsisse, prædicasse*, reponendum. Verè enim Iacobus tum in Palæstina, tum etiam in Hispania Iudæis Euangelium prædicauit. Ob librarij autem oscitantiam non difficile fuit mendum irrepere. Quemadmodum, & paulò post in eodem libello insigne erratum deprehenditur, in dictione, *Carmarica*, pro qua, ex Breuiario Toletano scribendum est, *Marmorica*, sensusque erit Iacobum Apostolum sepultum fuisse in *Arca Marmorica*. Denique librum hunc Isidoro abrogasse nihil prodest Baronio. Satis enim est idem de S. Iacobi accessu reperiri in Breuiario Mozarabum, quod Isidori opera compositum Baronius ipse non semel affirmat.

69. Sanctus Braulio Episcopus Cæsaraugustanus, post Isidorum, vndecimū locū habeat. Is in præfatione ad vitam S. Isidori, quam Aethymologiarum libro Madriti edito, præfixam legitur, hæc habet: *Nam sicut Gre-*

gorius

*Alph. Sap.
in Thesau.
Nffie Mo-
zarabū, &
editio syria.
apud V. Vi-
mas. Stadiū.*

gorius Doctor Roma successit Petro, ita B. Isidorus in Hispaniarum partibus, doctrina Iacobo successit Apostolo. semina namque vitæ æternæ, quæ Beatissimus Iacobus seminavit, & reliquit, hæc doctissimus Doctor Isidorus verbo prædicationis, quasi vnum ex quatuor Paradisi fluminibus sufficienter irrigavit.

70 Duodecimus est Venantius Fortunatus Brulioni & Isidoro propemodum æqualis, qui de B. Iacobo cecinit versiculos illa, quos supra in Responsione ad secundum Argumentum exscripsimus, ijsque non obscure significavit Iacobi doctrinam, & prædicationem non se continuisse intra Iudææ fines, nec solis Iudæis, sed Gentibus quoque Euangelium disseminasse.

71 Non diu post vixit, scripsitque Beda, Presbyter sanctissimus. Is in libro Collectaneorum, dum agit de sortitione Prouinciarum, & de Apostolorum diuisione, ijsdem penè verbis, atque Aprigius, & Isidorus Hispaniam Iacobo obuensse affirmat. Ea hic non repeto, ne actum agam. At Baronius, & Bellarminus hoc etiam opusculum inter ambigua, & incerti Auctoris Apocrypha reiecerunt, moti stilo simplici, & rebus ingenio Bedæ non valde dignis. Sed certè neque alij Patres eundem stili, & rerum tenorem vbique seruarunt, & tum veteres Codd. MM. SS. tum etiam Pamelius alijque recentiores id Opus Bedæ attribuunt.

72 His grauissimis Patribus, atque Historicis scædum fortasse videbitur Turpinum Episcopum Rhemensem adiungere: quippè quem vulgus censeat passim consuere fabulas, &

Portent a qua narrante matre

Attoniti stupeant puelli:

Nihilominus in hac re, quam libro de gestis Caroli Magni, apertissimè tradit, vt & in alijs multis, quæ narrat, gestis, veridicū esse, arguit ac propemodum euincit tot aliorum grauium scriptorum vnanimis consensus. Itaque etiam Turpino vetusto Scriptori, qui fuit Leoni III. contemporaneus, sua stet fides, & quartusdecimus in hac serie testium iure tribuatur locus.

73 Succedat Archiepiscopo Rhemensi Pontifex Maximus Callixtus II, is in Tractatu, & Homilijs de Iacobi translatione eundem B. Apostolum Hispanis prædicasse graui testificatione firmavit, Baronius autem Auctorem illum fuisse eiusmodi Tractatus atque Homiliarum, constanter pernegat. Quo argumento? Quod Episcopus Compostellanus in altercatione aduersus Toletanū hos Callixti libellos pro se nequaquā adduxerit. Vide, sincere Lector, quàm debili ratione libellos istos Baronius Callixto abiudicauerit. Ego verò primū de altercatione illa nihil hæc dico, ne, quæ superius scripta sunt, cum tædio Lectoris repetam. De huiusmodi verò argumentandi genere, quo Baronius nunc vtitur, Lectorem

rogo, velit meminisse, grauer, vt solent, & sapienter scholas asserere, *Leuissima ea esse argumenta, qua ab auctoritate negatiue ducuntur.*

74 Sextus decimus est Pelagius Ouetenis, Antiquus inter Hispanos, historicus à Ribadeneira & à Villega laudatus, apud quos huius testimonij pondus, & fides esto. Ego librum hunc reperire non potui, & inuitus eos adhibeo testes, quos oculis hisce non legerim. Sed credendum est tamen ijs, qui legerunt, viris fide dignissimis.

75 Pelagio, Frisingensis paruo interuallo succedet; vixit enim anno Christi 1150. vt tradit Onuphrius in Chronico. Is verò lib. 3. Rerum ab origine mundi cap. 25. hæc scripta reliquit. *Nam alter Iacobus ab Herode decollatus erat, qui tamen prius, vt dicitur, Hispanis predicauerat.*

76 Decimum octauum locum Ioannes Beletus habeat, Othoni proximus, vixit enim Anno 1200. & in libro de Diuinis Officijs cap. 140. præclarum de hac re testimonium protulit, his verbis. *Huius Iacobi corpus quiescit in Compostella, Missus enim fuit, vt Hispanis verbum Dei concionaretur, sed propter malitiam, & duritiam Principum, extra nouem (nouem lege, non, vnum) ad fidem Christi neminem conuertere potuit, quod cum videret Vir sanctus, Ierosolymam redijt.*

77 Vincentius verò bellouacensis, qui vixit anno 1240. teste Trithe-mio, ipsis propemodum Callixti II. verbis Iacobi ad Hispanias accessum tradit, vt e Callixti opusculis, quos immeritò Baronius reijcit, sumpsisse videatur: Atque Iacobum e nouem Discipulis, quos ibi in Hispania aggrauerat, septem secum duxisse Ierosolymam, duos alios in Gallæcia prædicandi causa reliquisse. Hæc habet lib. 8. Speculi histor. cap. 6. pergitq; cap. 7. ea narrare de Iacobi prædicatione, Discipulis, obitu, & corporis in Hispaniam reportatione, quæ Callixtus scripserat.

78 Vigésimus erit Gulielmus Durandus, Vincentio suppar; vixit enim Anno sal. 1280. Is lib. 7. Rationalis Diuinorum Officiorum cap. 27. *Iacobus Maior, inquit, filius Zebedæi, frater Ioannis Euangelistæ, missus est ad prædicandum Hispanis, sed cum non posset nisi vnum Principem ibi conuertere, redijt Ierosolymam.*

79 Vigésimus primus erit Martinus Polonus qui vixit ætate Ioannis XXI. Rom. Pont. hic de Iacobo Apostolo ita scripsit in Chronico an. Christi 34. *Iacobus Maior Hispaniam circumiens, tandem Ierosolymis decollatur. Circumiens, inquit, vt Iacobi in Hispania commemorationem breuem extitisse intelligamus.*

80 Claudat hoc Patrum, & Historicorum agmen Sanctus Pater, & diligens, (vt illi ferebant tempora) Historicus, B. Antoninus Florentiæ Archiepiscopus. Is in suo Chronico, hæc de B. Iacobo scripta reliquit: *Hic igitur Iacobus post Aduentum Spiritus Sancti ad Hispaniam accessit ad præ-*

dicandum,

dicandum, & cum videret gentem illam agrestem doctrinam eius non recipere (nam tantum nouem, vel secundum alios, tantum duos ad fidem cōuertit) illos duos secum ducens, reuersus est Ierosolymam.

Iam igitur vides, sincere Lector, quot firmamenta Traditionū, Conciliorū, Patrum veterum, atq; Historicorum habeat hæc sententia, quæ B. Iacobū Hispaniæ Euangeliū intulisse asseuerat. Quocirca nunquā equidē fatis mirari poterō, tot tantisque Scriptoribus, atque vetustissimæ Traditioni vnum Baronium, Virum alioqui in Historicis versatissimum, & qui, (vt de v. Hieronymo Augustinus dixit) omnes penē libros euoluerit, repugnasse. Porro Cardinalem illum præclarissimum id fortasse, saltem ex parte aliqua, excusare poterit. Quod multos ex ijs, quos protulimus testes, sua ætate nondum editos, videre nequiuerit. Alioquin si legisset Anastasium, & Iacobum Arabes; Dexterum, Aprigium, Braulionem Hispanos; & quod maximi facio, Concilium Bracarense, nō dubito, dedisset ille manus. Adde Hieronymi, & Chrysostomi loca illa à me adducta vel Baronius non legit, vel si obiter vidit, fortassis (quod festinantibus, aliudque vestigantibus accidit) non admodum consideratè perpendit. Itaque cum is pleraque non legerit pleraque autem, (sed immeritò) Spuria existimauerit, rem quam alioqui sibi visus est cum Actis Apostolorum difficillimè conciliari posse, abijcere maluit, quam firmare. At bene est: Huius facti veritas complusculis ab hinc annis, hoc est, ab eo tempore, quo in dubium verti ccepit & ipsa vires acquirere; atque in diēs, vt ritè ominor magis, magisque acquireret.

CONTROVERSIA SECUNDA

DE SANCTI MARTINI FUNERE A SANCTO Ambrosio procurato.

81

QVOD tradit B. Gregorius Turonensis a Sanctum Ambrosiū dum Mediolani degeret, miro tamen modo interfuisse Turonibus, & celebrasse funus Beati Martini, sciunt Theologi id ex eo capite in dubium verti non posse, quod eiusmodi indiuidui (vt scholæ loquuntur) replicatio Diuina potentia fieri nequeat. Nā grauisima sunt rationum momenta, quæ è sacris fontibus deducta peritiarum rerum viri in medium afferunt, vt id Diuino numini possibile esse adstruant. Nobis, qui nunc Historicum agimus, sat fuerit è vetustis Christianorum historijs obiter hoc loco recensere exempla aliquot testa

a lib. 1. de
Mirac. S.
Mart. cap. 5

tissima